

Dropa, Ya. B., and Tereshko, O. M. "Formuvannia finansovoykh resursiv pidpriemstv v suchasnykh umovakh rozvytku finansovoi systemy" [Formation of financial resources of enterprises in modern conditions of development of financial system]. Formuvannia efektyvnoi modeli rozvytku pidpriemstva v umovakh rynkovoï ekonomiky. 2016. <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/60-1.pdf>

Molyakov, D. S. *Finansy predpriyatiy otrasley narodnogo khozyaystva* [Finances of enterprises of the branches of economy]. Moscow: Finansy i statistika, 2014.

"Pokaznyky balansu velykykh ta serednykh pidpriemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti" [Balance indicators of large and medium-sized enterprises by types of economic activity]. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/fin/sbp/sbp_u/sbp_219_u.htm

Rubakha, M. V. "Metody mobilizatsii finansovoykh resursiv subiektamy hospodariuvannia na finansovomu rynku Ukrainy" [Methods of mobilization of financial resources by economic entities in the financial market of Ukraine]. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*, vol. 1, no. 7 (2017): 122-130.

"Statystychna informatsiia Derzhavnoi sluzhby statystyky" [Statistical information of the State Statistics Service]. <http://www.ukrstat.gov.ua>

Yasinovska, I., and Kozak, S. "Finansovi instrumenty ta problemy zaluchennia finansovoykh resursiv u maliy ta serednii biznes v Ukraini" [Financial instruments and problems of attracting financial resources to small and medium-sized businesses in Ukraine]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no. 1 (2018): 67-73.

УДК 331.25:33.021.8

JEL: G28; I38; J26

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ В ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

©2019 ТАРЛОПОВ І. О.

УДК 331.25:33.021.8

JEL: G28; I38; J26

Тарлопов І. О. Аналіз діяльності Головного управління Пенсійного фонду України в Дніпропетровській області

Метою статті є аналіз діяльності бюджетної установи на прикладі Головного управління Пенсійного фонду України в Дніпропетровській області та надання пропозицій щодо розвитку установи. Здійснено вертикальний і горизонтальний аналіз активів та джерел формування майна ГУ ПФУ в Дніпропетровській області за період 2015–2017 рр. Побудовано схему джерел надходження до Пенсійного фонду України за сьома напрямками відповідно до діючого законодавства. Згідно з цією схемою проаналізовано доходи та видатки Головного управління ПФУ в Дніпропетровській області за джерелами надходження за 2013–2017 рр. Обґрунтовано причини щорічного збільшення витрат Головного управління ПФУ в Дніпропетровській області насамперед за рахунок демографічних процесів. Доведено, що наразі суттєвою та невирішеною проблемою пенсійної системи залишається дефіцит бюджету ПФУ, що унеможливує ефективне та продуктивне керівництво такою установою. Як наслідок, наявність даної проблеми загрожує фінансовій стабільності найбільш незахищеної частини населення – людей похилого віку, а також призводить до підвищення незадоволеності та зниження продуктивності працездатного населення, що невпевнені у своєму майбутньому.

Ключові слова: бюджетна установа, видатки, кошторис, джерела формування, демографічна криза.

DOI:

Рис.: 3. **Табл.:** 4. **Бібл.:** 8.

Тарлопов Ігор Олегович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри статистики, обліку та економічної інформатики, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (просп. Гагаріна, 72, Дніпро, 49010, Україна)

E-mail: tarlopiov@gmail.com

УДК 331.25:33.021.8

JEL: G28; I38; J26

Тарлопов И. О. Анализ деятельности Главного управления Пенсионного фонда Украины в Днепропетровской области

Целью статьи является анализ деятельности бюджетного учреждения на примере Главного управления Пенсионного фонда Украины в Днепропетровской области и предоставление предложений по развитию учреждения. Осуществлен вертикальный и горизонтальный анализ активов и источников формирования имущества ГУ ПФУ в Днепропетровской области за период 2015–2017 гг. Построена схема источников поступления в Пенсионный фонд Украины по семи направлениям в соответствии с действующим законодательством. Согласно этой схеме проанализированы доходы и расходы Главного управления ПФУ в Днепропетровской области по источникам поступления за 2013–2017 гг. Обоснованы причины ежегодного увеличения расходов Главного управления ПФУ в Днепропетровской области прежде всего за счет демографических процессов. Доказано, что в настоящее время существенной и нерешенной проблемой пенсионной системы остается дефицит бюджета ПФУ, что делает невозможным эффективное и продуктивное руководство таким учреждением. Как следствие, наличие данной проблемы угрожает финансовой стабильности наиболее незащищенной части населения – пожилых людей, а также приводит

UDC 331.25:33.021.8

JEL: G28; I38; J26

Tarlopov I. O. Analyzing the Activities of the General Directorate of the Pension Fund of Ukraine in the Dnipropetrovsk Region

The article is aimed at analyzing the activities of budgetary institution on the example of the General Directorate of the Pension Fund of Ukraine in the Dnipropetrovsk region and providing proposals for development of the institution. A vertical and a horizontal analysis of the assets and sources of the property formation of the GD PFU in the Dnipropetrovsk region for the time period of 2015-2017 is carried out. A scheme of sources of income to the Pension Fund of Ukraine in seven directions in accordance with the current legislation has been built. According to this scheme, the revenues and expenses of the General Directorate of the PFU in the Dnipropetrovsk region are analyzed by the sources of income for 2013-2017. The reasons for the annual increase in expenditures of the General Directorate of the PFU in the Dnipropetrovsk region are substantiated primarily due to demographic processes. It is proved that the current significant and unresolved problem of the pension system remains the budget deficit of the PFU, which makes it impossible to efficiently and productively administrate such an institution. As a result, the problem threatens the financial stability of the most vulnerable part of the population, the elder people, as well as causes increasing dissatisfaction and reduction

к підвищенню недовдоволеності і зниженню продуктивності трудоспособного населення, которое не уверено в своем будущем.

Ключевые слова: бюджетное учреждение, расходы, смета, источники формирования, демографический кризис.

Рис.: 3. **Табл.:** 4. **Библ.:** 8.

Тарлопов Игорь Олегович – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры статистики, учета и экономической информатики, Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара (просп. Гагарина, 72, Днепр, 49010, Украина)
E-mail: tarlopovio@gmail.com

of productivity of the working-age population, which has no confidence in the future.

Keywords: budgetary institution, expenditures, estimated cost, sources of formation, demographic crisis.

Fig.: 3. **Tabl.:** 4. **Bibl.:** 8.

Tarlopov Igor O. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Statistics, Accounting and Economic Informatics, Oles Honchar Dnipro National University (72 Haharina Ave., Dnipro, 49010, Ukraine)
E-mail: tarlopovio@gmail.com

Методика аналізу дозволяє оцінити чи ефективно використовуються фінансові ресурси в установі, а також дає можливість розрахунку прогнозних значень фінансового результату діяльності. Для того, щоб провадити господарську діяльність, ефективно та швидко приймати необхідні управлінські рішення для подальшого стабільного розвитку установи, необхідно якісно та своєчасно проводити фінансовий аналіз, оскільки він дозволяє виявити наявні недоліки та прорахунки і швидко їх долати для мінімізації несприятливих наслідків у майбутньому.

Загалом методика та послідовність проведення даного аналізу склалися та відрізняється у конкретних країнах лише порядком застосування різноманітних методів і прийомів, а також переважанням тих чи інших напрямків аналізу. Тому в цьому контексті можна застосовувати міжнародний досвід для здійснення фінансового аналізу Головного управління Пенсійного фонду України в Дніпропетровській області (надалі – ГУ ПФУ в Дніпропетровській області).

В основі проведення фінансового аналізу лежать показники внутрішньої та зовнішньої звітності установи, загальноекономічна статистична інформація, відомості щодо основних конкурентів на ринку, а також безпосередніх споживачів продукції чи користувачів послугами. Науковці відокремлюють такі основні методи фінансового аналізу:

- ✦ вертикальний аналіз (визначення питомої ваги окремих показників у їх загальному підсумку) [1; 2];
- ✦ горизонтальний аналіз (обчислення абсолютних і відносних показників у динаміці та їх порівняння) [3; 4];
- ✦ порівняльний аналіз (зіставлення однакових показників за окремими структурними підрозділами або іншими установами даної галузі) [5];
- ✦ метод коефіцієнтів (обчислення різних коефіцієнтів, що характеризують діяльність установи. Цей метод є найбільш поширеним, оскільки ці показники є більш порівнюваними та інформативними на протигагу до абсолютних величин) [6; 7];
- ✦ факторний аналіз (обчислення впливу конкретних факторів на результативний показник) [8].

Метою статті є здійснення аналізу діяльності бюджетної установи та надання пропозицій щодо розвитку установи.

Для того, щоб провести вертикальний і горизонтальний аналіз, необхідні дані, що містяться у формі фінансової звітності, а саме – Балансі (ф. № 1). Проведемо структурний аналіз активів установи (табл. 1).

За результатами структурно-динамічного аналізу загальний обсяг майна ГУ ПФУ в Дніпропетровській області зріс за три досліджувані роки на 1432,77 тис. грн, або на 112,65%. Основною метою проведення вертикального аналізу Балансу є встановлення причин таких змін, тому проаналізуємо підсумкові значення по розділах активу, що складається з оборотних і необоротних активів, а також витрат майбутніх періодів.

Найбільша питома вага в загальному обсязі майна установи відводиться необоротним активам. У 2015 р. їх питома вага становила 86,36%, а у 2017 р. – 80,61%, що на 5,75% менше, ніж у базисному році. Однак, незважаючи на те, що питома вага даного показника набула у звітному році від'ємної тенденції, це не повторилося із її вартісним еквівалентом, оскільки у 2017 р. порівняно з даними 2015 р. величина необоротних активів збільшилася на 1081,73 тис. грн, або на 98,48%. Такі зміни були спровоковані придбанням засобів у частині даного розділу. Наразі в установі перебуває на обліку транспортні засоби (легкові та вантажні), машини та обладнання, а також інші основні засоби.

На другому місці за питоною вагою в майні установи знаходяться оборотні активи, значення даного показника щодо наведеної групи активів коливається в межах 10–20%. Варто зазначити, що їх загальний обсяг також збільшився – на 337,94 тис. грн, або на 197,89%. Передусім такі зміни відбулися за рахунок підвищення вартісної кількості запасів, що є основною частиною оборотних активів. Їх обсяг у 2017 р. становив 381,13 тис. грн, а це на 279,23 тис. грн, або на 274,02% більше, ніж у попередньому 2016 р. Така ситуація склалася в результаті значного розширення самого управління, що спровокувало помітне збільшення витрачання запасів за звітний період.

Структурний аналіз активів ГУ ПФУ в Дніпропетровській області

Показник	Звітний період			Абсолютне відхилення (+/-)			Темп зростання, %		
	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2016 р. від 2015 р.	2017 р. від 2016 р.	2017 р. від 2015 р.	2016 р. від 2015 р.	2017 р. від 2016 р.	2017 р. від 2015 р.
Усього майна, тис. грн	1271,9	1367,5	2704,7	95,63	1337,1	1432,77	107,52	197,78	212,65
1. Необоротні активи, тис. грн	1098,5	1218,2	2180,2	119,69	962,05	1081,73	110,90	178,98	198,48
% до майна	86,36	89,08	80,61	2,71	-8,47	-5,75	-	-	-
2. Оборотні активи, тис. грн	170,77	136,63	508,71	-34,14	372,08	337,94	80,01	372,32	297,89
% до майна	13,43	9,99	18,81	-3,44	8,82	5,38	-	-	-
2.1. Запаси, тис. грн	119,40	101,90	381,13	-17,50	279,23	261,73	85,35	374,02	319,20
% до оборотних активів	69,92	74,58	74,92	4,66	0,34	5,00	-	-	-
2.2. Дебіторська заборгованість, тис. грн	40,46	26,92	19,73	-13,54	-7,19	-20,73	66,54	73,28	48,76
% до оборотних активів	23,69	19,70	3,88	-3,99	-15,83	-19,82	-	-	-
2.3. Поточні фінансові інвестиції, грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн	10,91	7,81	107,85	-3,10	100,04	96,94	71,59	1381,1	988,68
% до оборотних активів	6,39	5,72	21,20	-0,67	15,49	14,81	-	-	-
3. Витрати майбутніх періодів, тис. грн	2,68	12,76	15,78	10,08	3,02	13,09	475,68	123,63	588,08
% до майна	0,21	0,93	0,58	0,72	-0,35	0,37	-	-	-

Джерело: авторські розрахунки на основі звітності установи.

Збільшилися і обсяги грошових коштів, якими володіє установа, – на 100,04 тис. грн, або на 1281,11% у 2017 р. порівняно з аналогічними даними 2016 р. Такі зміни були зумовлені підвищенням фінансової самостійності ПФУ, однак, щоправда, і до сьогоднішнього часу спостерігається невирішена проблема дефіциту бюджету даної установи, що змушує уряд підвищувати її фінансування для виконання покладених на неї функцій. Проте в межах оборотних активів присутня також і негативна динаміка. Це стосується обсягу дебіторської заборгованості, що скоротилася за досліджуваний проміжок часу на 20,73 тис. грн, або на 51,24%. Причиною стало більш ефективне управління установою, що привело до вчасного погашення заборгованостей.

Найменшу питому вагу посідають витрати майбутніх періодів, тобто витрати, що мали місце у звітному періоді, але будуть відноситися до наступних. Їх питома вага у 2017 р. становила 0,58% від загального

обсягу майна. Цей показник має стабільно позитивну динаміку, оскільки у 2016 р. спостерігалось підвищення на 10,08 тис. грн, або на 375,68%, а у 2017 р. цей показник порівняно з даними 2016 р. збільшився ще на 3,02 тис. грн, або на 23,63%. До даного виду витрат перш за все належить передплата кореспонденції, наприклад «Вісника Пенсійного фонду України» та газет за тематикою пенсійного законодавства. Отже, основною причиною збільшення майна установи є підвищення обсягів необоротних активів за досліджуваний період.

Наступним кроком аналізу є оцінка складу, структури та динаміки джерел формування майна ГУ ПФУ в Дніпропетровській області, дані для якого наведено в *табл. 2*.

За допомогою даних, наведених у *табл. 2*, можна проаналізувати пасив Балансу (ф. № 1) установи з точки зору власного капіталу та зобов'язань, взятих

Оцінка складу, структури та динаміки джерел формування майна ГУ ПФУ в Дніпропетровській області, тис. грн

Показник	Звітний період			Абсолютне відхилення (+/-)			Темп зростання, %		
	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2016 р. від 2015 р.	2017 р. від 2016 р.	2017 р. від 2015 р.	2016 р. від 2015 р.	2017 р. від 2016 р.	2017 р. від 2015 р.
Усього майна	1271,91	1367,54	2704,68	95,63	1337,14	1432,77	107,52	197,78	212,65
Власний капітал	1221,42	1349,58	2681,45	128,16	1331,87	1460,03	110,49	198,69	219,54
% до майна	96,03	98,69	99,14	2,66	0,45	3,11	-	-	-
2. Зобов'язання	48,31	17,96	23,23	-30,34	5,27	-25,08	37,19	129,32	48,09
% до майна	3,80	1,31	0,86	-2,48	-0,45	-2,94	-	-	-
2.1. За платежами до бюджету	5,24	2,23	3,57	-3,01	1,34	-1,67	42,51	160,23	68,11
% до зобов'язань	10,85	12,40	15,37	1,55	2,97	4,52	-	-	-
2.2. За розрахунками з оплати праці	31,02	11,69	14,74	-19,33	3,05	-16,29	37,68	126,08	47,51
% до зобов'язань	64,22	65,07	63,45	0,85	-1,63	-0,78	-	-	-
2.3. За розрахунками із соціального страхування	12,04	3,06	4,03	-8,98	0,97	-8,01	25,42	131,59	33,45
% до зобов'язань	24,92	17,04	17,34	-7,88	0,30	-7,58	-	-	-
3. За внутрішніми розрахунками	2,19	0,99	0,89	-1,20	-0,09	-1,30	45,00	90,66	40,80
% до майна	0,17	0,07	0,03	-0,10	-0,04	-0,14	-	-	-

Джерело: авторські розрахунки на основі звітності установи.

на себе управлінням. Найбільшу питому вагу в пасивах бюджетної установи становить власний капітал – у середньому його відсоткове співвідношення до майна коливається в межах 98%. До того ж, цей показник має безумовно позитивну динаміку, оскільки у 2017 р. його обсяг становив 2681,45 тис. грн, а це на 1460,03 тис. грн, або на 119,54% більше, ніж дані базисного 2015 р. Таке підвищення пов'язане зі збільшенням фонду в необоротних активах, що розглядалося в табл. 1, а також зі збільшенням фінансування ГУ ПФУ в Дніпропетровській області з державного бюджету, оскільки власних коштів установи не вистачає для виконання всіх програм і заходів, передбачених на рік.

Загальний обсяг зобов'язань, за даними табл. 2, не має сталої тенденції, оскільки у 2016 р. спостерігалось зменшення за всіма показниками, а у 2017 р. почалося не різке, але поступове підвищення показників. Причиною таких коливань є недостатня забезпеченість ПФУ коштами для своєчасного погашення зобов'язань.

Підбиваючи підсумки, можна сказати, що загалом у діяльності ГУ ПФУ в Дніпропетровській області помітні позитивні зрушення щодо оновлення основних засобів, а це однозначно впливає на підвищення ефективності праці. Однак, разом із тим, існує проблема збільшення зобов'язань, що говорить про не-

достатність фінансування установи з власних джерел надходження, як результат – виникнення необхідності підвищення бюджетних асигнувань для виконання всіх взятих на себе зобов'язань. У зв'язку із централізацією і надалі буде збільшуватися видаткова частина, що має бути спрямована на фінансування витрат, необхідних для нормального та ефективного функціонування самого апарату, тому необхідно підвищувати джерела власного наповнення дохідної частини бюджету ГУ ПФУ в Дніпропетровській області.

Перш ніж приступити до аналізу витрат діяльності бюджетної установи, необхідно з'ясувати, яким чином кошти надходять до неї з метою їх подальшого витрачання для забезпечення ефективного функціонування суб'єкта господарювання. Кошти, що надходять у розпорядження ПФУ, формують його бюджет, у межах якого в подальшому і буде здійснюватися фінансування видаткової частини, що включає як виплату страхових внесків, так і фінансування витрат у частині утримання установ пенсійного апарату. Затвердження цього документа має займатися правління ПФУ не пізніше 10 грудня року, що передує наступному звітному періоду. Джерела формування бюджету ПФУ досить різні, їх структуру наведено на рис. 1.

Рис. 1. Джерела надходження до Пенсійного фонду України

Джерело: авторська розробка.

Отже, установа отримує фінансування із двох основних напрямків: із власних джерел надходження та з Державного бюджету України, що затверджується на звітний рік. Кошти з державного бюджету на утримання апарату ПФУ розподіляються між головними управліннями з огляду на демографічні причини, що включають середню тривалість життя населення у відповідному регіоні; обсяг пенсіонерів; загальний обсяг працездатного населення, а також з огляду на економічні причини: стан економіки держави в цілому; співвідношення розміру заробітних плат і пенсій; надбавки, що пов'язані зі стажем, умовами праці; обсяг осіб, що користуються правами на отримання від держави пільг тощо. Аналіз співвідношення обсягів доходів і видатків установи за джерелами їх формування наведено в *табл. 3*.

Аналізуючи дані, наведені в *табл. 3*, можна помітити, що обсяг доходів із власних джерел надходження скоротився за 2013–2017 рр. на 404,46 млн грн, або на 2,5%. До 2016 р. спостерігалася позитивна динаміка щодо розвитку даного показника, і у 2014 р. він збільшився на приблизно 5%, а у 2015 р. зріс ще на 3,17%. Однак у 2016 р. спостерігається значний спад – на 6552,21 млн грн, або на 37,37%. Отже, наразі всі питання з адміністрування цього податку належать до сфери компетенції фіскальної служби, яка займається його збором та передачею необхідної інформації до органів ПФУ, які, своєю чергою, здійснюють розподіл між фондами, ведуть реєстр та персоніфікацію страхувальників, а також безпосередньо здійснюють виплату пенсій.

Окрім цього, значною проблемою виступає дефіцит бюджету ГУ ПФУ в Дніпропетровській області. Як видно з *табл. 3*, за весь досліджуваний період не спостерігалася ситуації перевищення видаткової частини над дохідною. Ситуація склалася таким чином, що доходів за власними джерелами надходження не вистачає для покриття всіх видатків, що за нормальних обставин мали здійснюватися саме із даного джерела.

Тому спрямовуються кошти з Державного бюджету України для фінансування даної частини витрат.

Якщо проаналізувати дані за 2013–2017 рр., то стає помітно, що таке фінансування збільшилося на 10815,8 млн грн. У 2017 р. було проведено ґрунтовне дослідження, метою якого було виявлення причин виникнення такого несприятливого явища. Серед основних причин стало значне (майже удвічі) скорочення ставки ЄСВ у 2016 р. і зупинення відрахування цього податку із заробітної плати працівників; другою причиною стала значна питома вага осіб, що користаються ПСП з ЄСВ. Серед другорядних причин виділено незначне скорочення обсягів застрахованих осіб і страхувальників.

Наступним кроком в аналізі витрат установи є розгляд структури видаткової частини бюджету в динаміці. Для цього необхідно використовувати показники бюджетної звітності. Вихідні дані для аналізу наведено в *табл. 4*.

Як зазначалося раніше та з огляду на дані *табл. 3* і *табл. 4*, видатки ПФУ здійснює з урахуванням надходження коштів із двох основних джерел: з власних надходжень та за рахунок фінансування з Державного бюджету України. І хоча в дохідній частині найбільшу частку займають саме доходи із власних джерел, однак бюджетне фінансування має тенденцію до збільшення, що свідчить про існування дефіциту державного бюджету. Ці два показники для оцінки фінансового стану та ефективності діяльності й розвитку бюджетної установи необхідно розглядати в динаміці, що наведено на *рис. 2*.

Проаналізувавши дані, наведені на *рис. 2*, можна помітити, що загальний обсяг видаткової частини бюджету установи збільшується щорічно. Зворотна тенденція спостерігається тільки у 2016 р., коли загальний обсяг видатків скоротився на 1238,86 млн грн, або на 5,2%. Така ситуація, перш за все, пояснюється зменшенням загального числа пенсіонерів

Таблиця 3

**Аналіз доходів та видатків Головного управління ПФУ в Дніпропетровській області
за джерелами надходження, млн грн**

№ з/п	Показник	Рік				
		2013	2014	2015	2016	2017
1	Доходи за власними надходженнями	16184,40	16992,10	17531,52	10979,31	15779,94
2	Видатки за рахунок власних надходжень	16724,26	17635,55	19858,53	18821,60	21796,57
3	Кошти Державного бюджету України	3839,69	4268,93	6270,03	11597,31	10881,82
4	Видатки за рахунок коштів Державного бюджету України	3131,47	3477,33	3946,17	3748,99	4764,89
5	Кошти Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття	5,09	6,50	5,61	0,37	-
6	Кошти Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань	8,85	7,79	0,88	0,05	-
7	За рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття	5,14	6,94	5,11	0,37	-
8	За рахунок коштів Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань	9,07	8,45	-	-	-
9	Усього доходів	20038,03	21275,32	23808,04	22577,05	26661,76
10	Усього видатків	19869,94	21128,27	23809,82	22570,96	26561,46

Джерело: авторські розрахунки на основі звітності установи.

Таблиця 4

Структура витрат Головного управління ПФУ в Дніпропетровській області за 2013–2017 рр., млн грн

№ з/п	Статті витрат	Рік				
		2013	2014	2015	2016	2017
1	Видатки за рахунок власних надходжень, усього:	16724,26	17635,55	19858,53	18821,60	21796,57
1.1	пенсійне забезпечення осіб;	16214,96	17235,72	19392,82	18341,63	21177,60
1.2	виплата різниць у пенсійному забезпеченні наукових працівників, що відшкодовується за рахунок коштів небюджетних підприємств;	11,99	11,68	11,83	10,96	4,19
1.3	виплата доплати на поліпшення матеріального становища учасників бойових дій та інвалідів війни;	6,86	6,45	6,69	5,87	5,67
1.4	пенсійне забезпечення військовослужбовців;	302,63	200,57	244,87	271,02	328,94
1.5	пенсійне забезпечення осіб, які проживають за кордоном, та іноземних пенсіонерів;	2,53	3,50	4,60	4,66	5,32
1.6	адміністративні витрати	185,29	177,63	197,73	187,46	274,86
2	Виплата пенсій, надбавок і підвищень до пенсій, призначених за різними пенсійними програмами за рахунок Державного бюджету України	3131,47	3477,33	3946,17	3748,99	4764,89
3	За рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття	5,14	6,94	5,11	0,37	-
4	За рахунок коштів Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань	9,07	8,45	-	-	-
5	Усього витрат	19869,94	21128,27	23809,82	22570,96	26561,46

Джерело: авторські розрахунки на основі звітності установи.

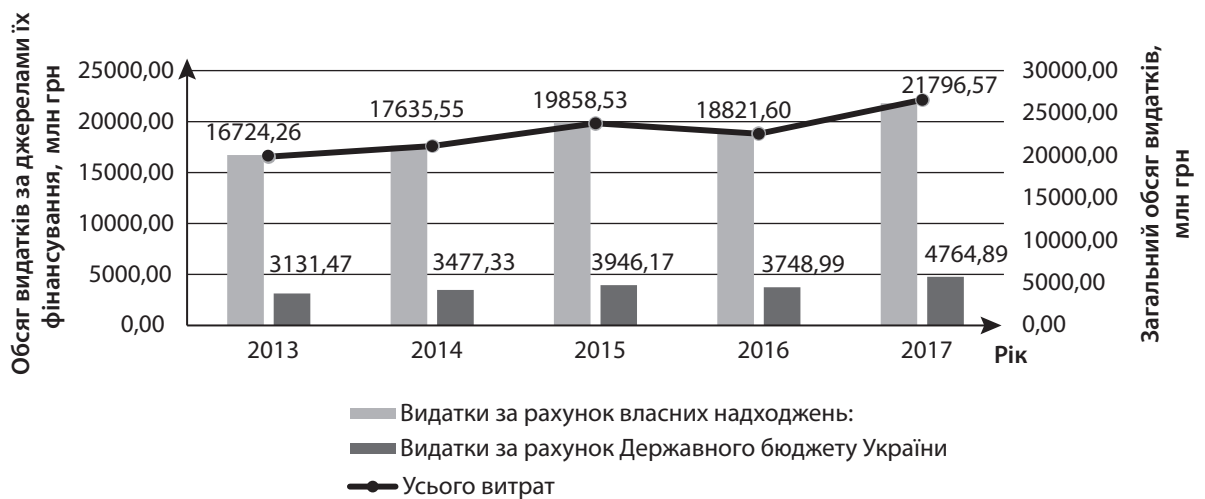

Рис. 2. Динаміка видатків Головного управління ПФУ в Дніпропетровській області за джерелами їх фінансування за 2013–2017 рр.

Джерело: складено автором за даними бюджетної звітності.

у Дніпропетровській області того року на 22,30 тис. осіб, або на 2,12%, за даними Головного управління статистики у Дніпропетровській області. Однак у 2017 р. спостерігається значне підвищення цього показника порівняно зі значеннями базового року на 6691,52 млн грн, або на 33,68%. Таке підвищення стало результатом збільшення мінімального прожиткового мінімуму та, відповідно, розміру мінімальної пенсії. У 2013 р. середній розмір пенсії по Дніпропетровській області складав 1564,1 грн, а у 2017 р. цей показник зріс до позначки 1949,3 грн, що на 385,2 грн, або 24,63% більше, ніж у базовому році. За оперативними даними, середній розмір пенсії на даній території у 2018 р. становить 2853,3 грн.

Як видно з рис. 2, основна частина витрат установи фінансується саме за рахунок власних надходжень. У середньому відсоткове співвідношення між власними та державними коштами становить 85% і 15% відповідно. Особливо різке відхилення щодо розміру бюджетних асигнувань спостерігалось у 2017 р., коли їх обсяг досяг позначки 4764,89 млн грн, що на 1015,90 млн грн, або на 27,1% більше, ніж у попередньому 2016 р. Причина: того року спостерігався значний дефіцит бюджету установи, і вона не могла здійснити всі необхідні заплановані видатки без допомоги з боку держави.

Не менш важливим у аналізі витрат бюджетної установи є аналіз структури видатків, що наведений на рис. 3.

Отже, аналізуючи дані, наведені на рис. 3, можна зазначити, що найбільшу питому вагу в загальному обсязі видаткової частини бюджетної установи становлять виплати, що пов'язанні зі здійсненням виплати пенсій особам, тобто здійснення виплати пенсій за віком, за інвалідністю або в разі втрати годувальника. Питома вага таких виплат у 2017 р. становила 97,16%. На другому місці стоять видатки на виплату пенсій

військовослужбовцям, особам керівного та рядового складу. Їх питома вага становить 1,51% у загальних видатках установи на 2017 р. При цьому цей показник має тенденцію до збільшення, як видно з табл. 4, оскільки у 2017 р. він зріс на 57,92 млн грн, або на 21,37%. На жаль, така тенденція була викликана несприятливими діями на сході України, що призвело до підвищення кількості осіб, які мають право претендувати на виплату саме цієї пенсії.

Не менш важливими витратами для забезпечення ефективного функціонування всієї системи пенсійного забезпечення громадян є видатки на утримання установи, до функцій якої належать нарахування та виплати страхових внесків, ведення реєстру застрахованих осіб, а також обслуговування громадян з пенсійних питань. У відсотковому співвідношенні до інших витрат ці витрати займають незначну частину бюджету управління та складають 1,26%. Однак, варто відмітити, що їх величина суттєво збільшилася у 2017 р. – на 87,40 млн грн, або на 46,62%, що пов'язано з розпочатим процесом централізації установ ПФУ, який закінчився у 2018 р.

ВИСНОВКИ

У діяльності ГУ ПФУ в Дніпропетровській області помітні позитивні зрушення щодо оновлення основних засобів, а це однозначно впливає на підвищення ефективності праці. Однак, разом із тим, існує проблема збільшення зобов'язань, що говорить про недостатність фінансування установи із власних джерел надходження, як результат – виникнення необхідності підвищення бюджетних асигнувань для виконання всіх взятих на себе зобов'язань. У зв'язку з централізацією і надалі буде збільшуватися видаткова частина, що має бути спрямована на фінансування витрат, необхідних для нормального та ефективного функціонування самого апарату, тому необхідно під-

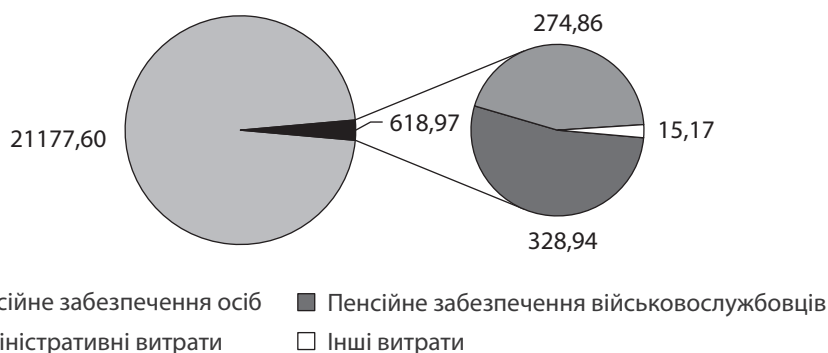

Рис. 3. Структура витрат Головного управління ПФУ в Дніпропетровській області з власних джерел фінансування у 2017 р., млн грн

Джерело: складено автором за даними бюджетної звітності.

вищувати джерела власного наповнення дохідної частини бюджету ГУ ПФУ в Дніпропетровській області.

Аналізуючи витрати Головного управління ПФУ в Дніпропетровській області, можна помітити, що загальний їх обсяг має тенденцію до щорічного збільшення, що пов'язано з рядом економічних і демографічних процесів у країні. Однак наразі суттєвою та невирішеною проблемою пенсійної системи залишається дефіцит бюджету ПФУ, що унеможливає здійснення ефективного та продуктивного керівництва такою установою. Наявність даної проблеми загрожує фінансовій стабільності найбільш незахищеної частини населення – людей похилого віку, а також призводить до підвищення незадоволеності та зниження продуктивності працездатного населення, що невпевнені у своєму майбутньому. Тому вирішення даної проблеми має бути пріоритетним для держави, щоб забезпечити її процвітання та розвиток. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Abrahamsson P., Salo O., Ronkainen J., Warsta J. Agile software development methods: Review and Analysis. 2017. URL: <https://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/1709/1709.08439.pdf>
2. Easton M., Sommers Z. Financial Statement Analysis and Valuation. 5th ed. Cambridge Business Publishers, 2018.
3. Fischer F., Miller G. J. (eds.). Handbook of Public Policy Analysis: Theory, Politics, and Methods. Routledge, 2017. 668 p.
4. Maynard J. Financial Accounting, Reporting, and Analysis. Oxford University Press, 2017. 936 p.
5. Meyer B., Bikdash M., Dai X. Fine-Grained Financial News Sentiment Analysis. In *SoutheastCon*. 2017, March. P. 1–8. URL: https://www.researchgate.net/publication/316899652_Fine-grained_financial_news_sentiment_analysis
6. Myšková R., Hájek P. Comprehensive assessment of firm financial performance using financial ratios and linguistic analysis of annual reports. *Journal of International Studies*. 2017. Vol. 10. No. 4. H. 96–108.
7. Гільорме Т. В., Лень А. В. Організація обліку доходів бюджетних установ в умовах законодавчих змін. *Економіка та суспільство*. 2017. № 10. С. 722–729. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/123.pdf

8. Tarlopov I. O. Особливості економічного розвитку машинобудування в Україні. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. Вип. 1. С. 135–141.

REFERENCES

- Abrahamsson, P. et al. "Agile software development methods: Review and Analysis". 2017. <https://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/1709/1709.08439.pdf>
- Easton, M., and Sommers, Z. *Financial Statement Analysis and Valuation*. Cambridge Business Publishers, 2018.
- Fischer, F. *Handbook of Public Policy Analysis: Theory, Politics, and Methods*. Routledge, 2017.
- Hilyorme, T. V., and Len, A. V. "Orhanizatsiia obliku dokhodiv biudzhetykh ustanov v umovakh zakonodavchykh zmin" [Organization of accounting of revenues of budgetary institutions in the conditions of legislative changes]. *Ekonomika ta suspilstvo*. 2017. http://www.economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/123.pdf
- Maynard, J. *Financial Accounting, Reporting, and Analysis*. Oxford University Press, 2017.
- Meyer, B., Bikdash, M., and Dai, X. "Fine-Grained Financial News Sentiment Analysis". In *SoutheastCon*. 2017, March. https://www.researchgate.net/publication/316899652_Fine-grained_financial_news_sentiment_analysis
- Myškova, R., and Hájek, P. "Comprehensive assessment of firm financial performance using financial ratios and linguistic analysis of annual reports". *Journal of International Studies*, vol. 10, no. 4 (2017): 96-108.
- Tarlopov, I. O. "Osoblyvosti ekonomichnoho rozvytku mashynobuduvannia v Ukraini" [Features of economic development of mechanical engineering in Ukraine]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi*, no. 1 (2018): 135-141.